

Co nám OECD prostřednictvím PIAAC, INES a LSO říká o dalším vzdělávání?

Odborná skupina ke vzdělávání dospělých, EAAL

4. 9. 2025

Petra Holečková, NPI ČR

„Když chceme posoudit důležité aspekty rozvoje, fungování a dopady vzdělávacích systémů, potřebujeme porozumět výstupům učení a zejména jejich vztahu ke vstupům a procesům na úrovni jednotlivců i institucí.“

OECD Handbook for Internationally Comparative Education Statistics: Concepts, Standards, Definitions and Classifications (2018)

- **Ukazatele výstupů, výsledků a dopadů vzdělávacích systémů**
(např. dosažené vzdělání na výstupu, přínosy vzdělávání pro zaměstnanost a výdělky, nepřímé efekty jako znalosti a dovednosti, sociální koheze, well-being)
- **Ukazatele účasti na vzdělání a prostupnosti vzdělávacího systému**
(např. pravděpodobnost, že se studenti dostanou k různým úrovním vzdělávání, zapíší se do nich a dokončí je, a také různé vzdělávací cesty mezi typy programů a úrovněmi vzdělávání.)
- **Ukazatele vstupů** (např. finanční zdroje, personál, kurikulum, organizace škol a vzdělávacích systémů)

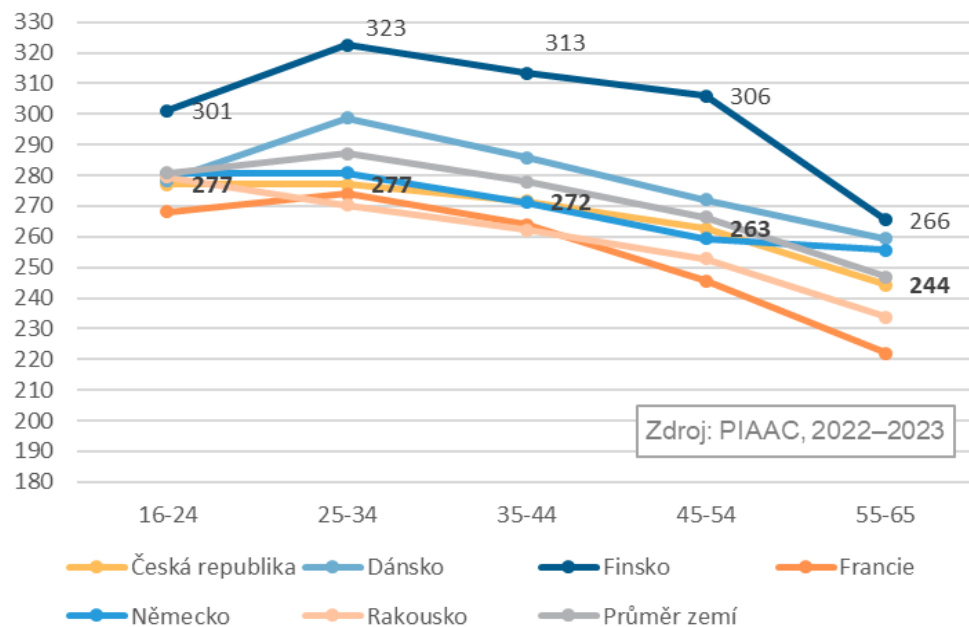
Tři úrovně:

- vzdělávací systémy jako celek
- poskytovatelé vzdělávacích služeb (instituce, školy) a vzdělávací prostředí uvnitř těchto institucí (třídy, učitelé)
- jednotliví účastníci (dalšího) vzdělávání a učení (žáci, dospělí účastníci)

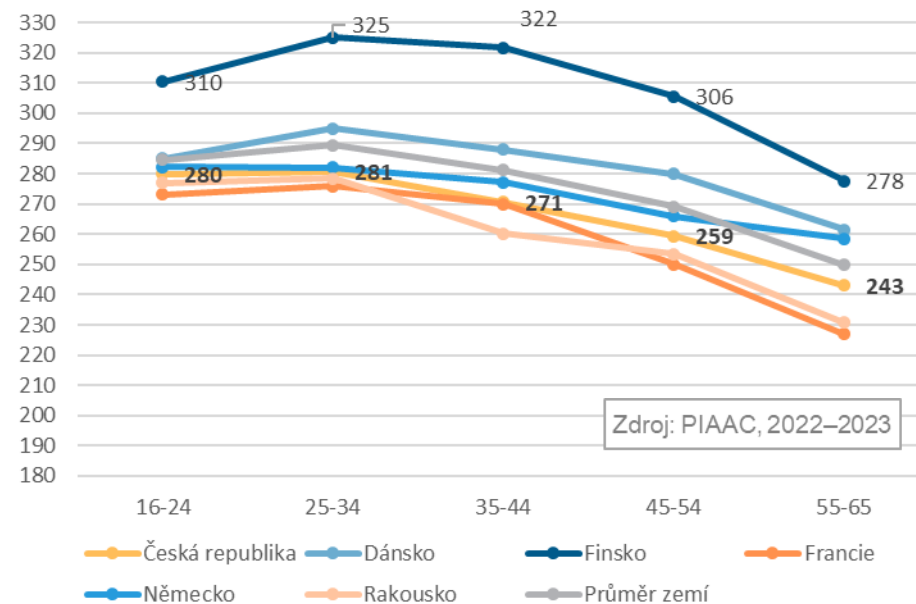
Srovnání mužů a žen ve čtenářské gramotnosti podle věku ve vybraných zemích Evropy (2. cyklus PIAAC)

- Dospělí v ČR ve věku 16–24 let se významně neliší od průměru v Dánsku, Německu a Rakousku. Výsledek je významně horší než výsledek ve Finsku a významně lepší než výsledek ve Francii. Platí pro muže i ženy
- Ve Finsku a Dánsku mají nejvyšší úroveň dovedností dospělí ve věku 25–34 let
- Rozdíly v dovednostech mezi staršími a mladšími dospělými mohou odrážet dopady stárnutí, ale také rozdíly v kvalitě a dostupnosti vzdělávání, školení, rekvalifikací či kurzů napříč generacemi

Průměrné skóre – muži (16–65 let bez DI)



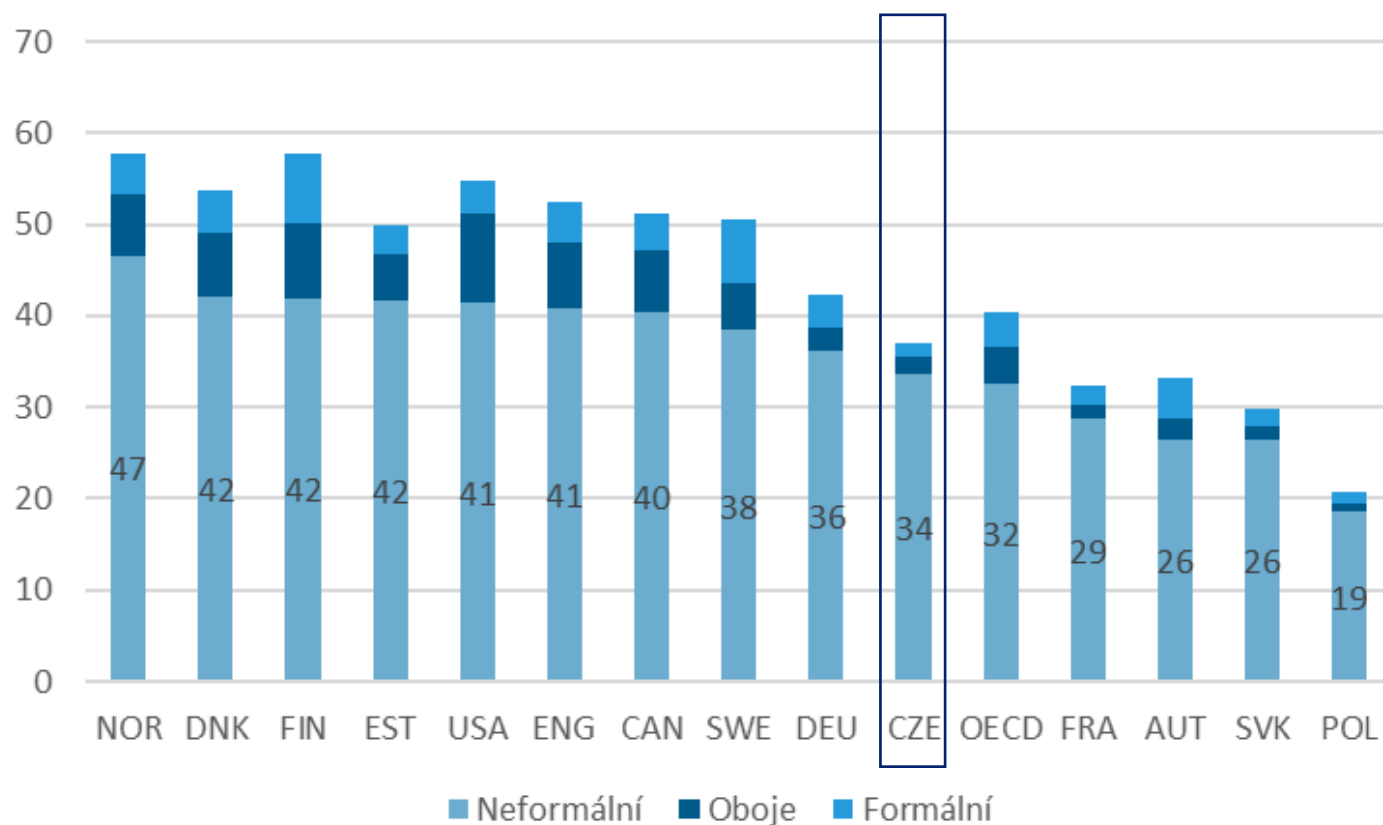
Průměrné skóre – ženy (16–65 let bez DI)



Srovnání účasti na dalším vzdělávání, 25+

Výběr zemí (2. cyklus PIAAC)

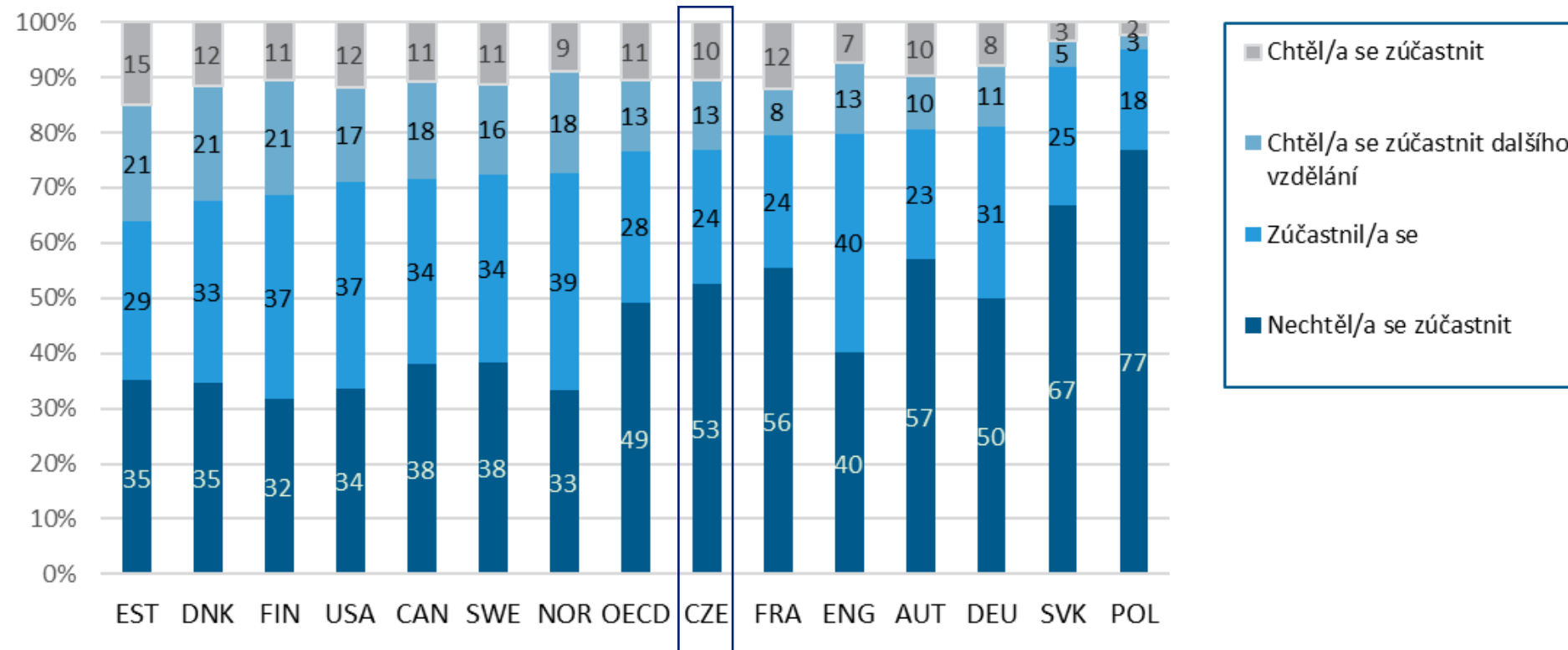
Podíl dospělých (25–65 let), kteří se účastnili formálního a/nebo neformálního vzdělávání se vztahem k práci v posledních 12 měsících



Zdroj: PIAAC, 2. cyklus, 2022–2023

(Ne)účast na dalším vzdělávání

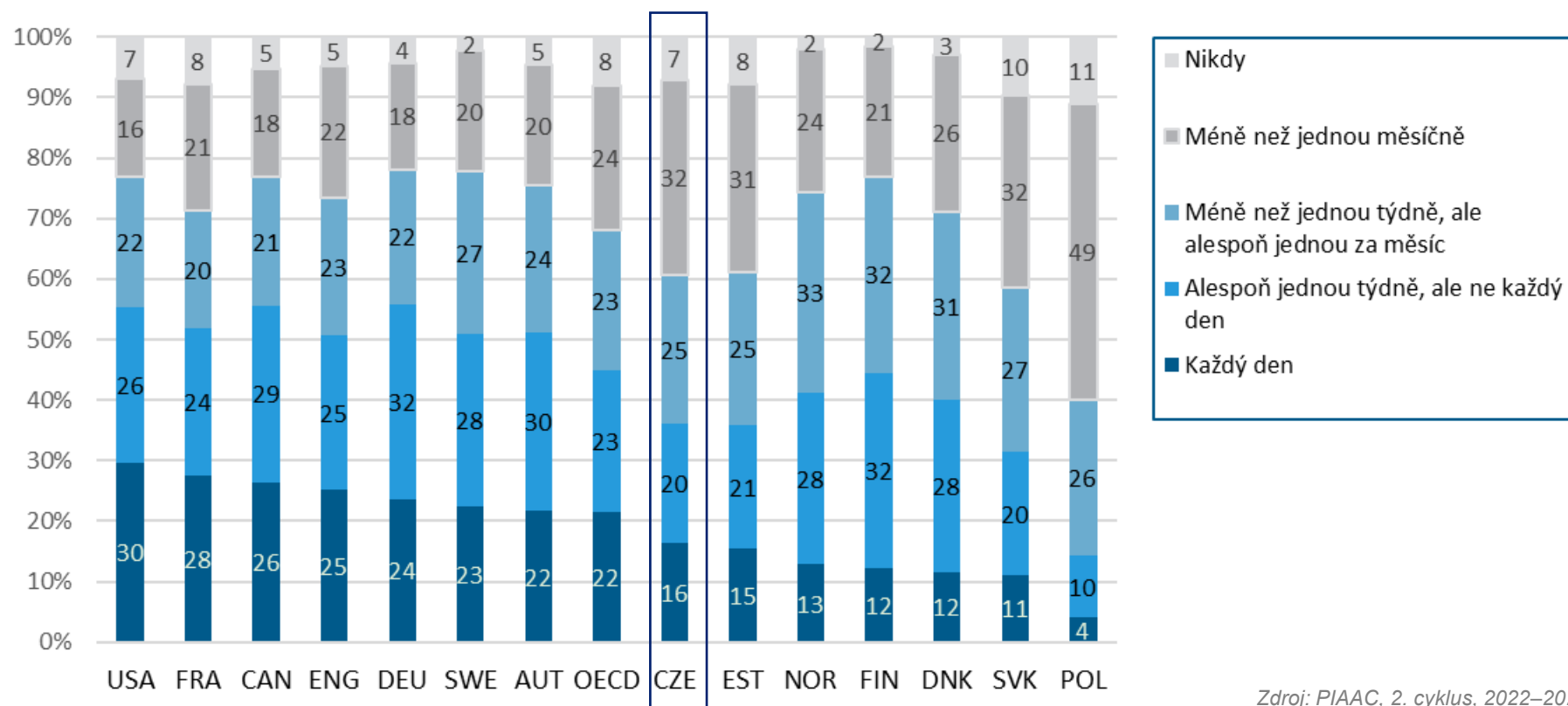
Vnímané bariéry – „chtěl/a se zúčastnit“, „chtěl/a se zúčastnit dalšího vzdělávání“
(dospělí 25–65 let, kteří v posledních 12 měsících měli placenou práci)



Zdroj: PIAAC, 2. cyklus, 2022–2023

Informální učení v práci

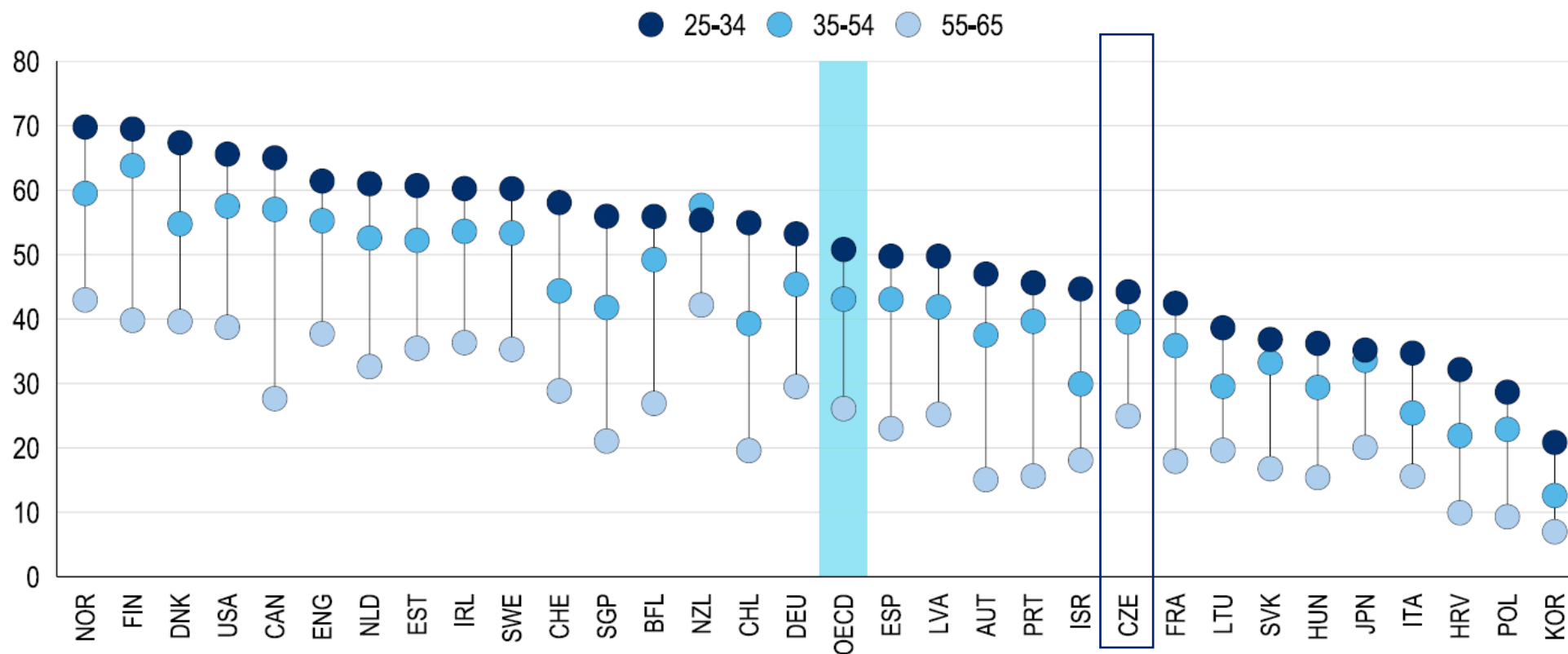
Frekvence učení se novým věcem
(dospělí 25–65 let, kteří v posledních 12 měsících měli placenou práci)



Zdroj: PIAAC, 2. cyklus, 2022–2023

Dospělí na počátku vzdělávací dráhy se DV / CŽV účastní nejčastěji

Účast dospělých na dalším vzdělávání se vztahem k práci podle věku (v %, 25–65 let)



Zdroj: OECD (2025), Trends in Adult Learning: New Data from the 2023 Survey of Adult Skills, Getting Skills Right PIAAC, 2. cyklus, 2022–2023



Úspěch cílených politik závisí na pečlivém návrhu a provedení

Doporučení OECD:

Odstraňování více bariér pro DV současně:

finanční podpora (vouchery, mzdové dotace),
personalizované poradenství (kariérové poradenství, mentoring),
flexibilní formy vzdělávání (modulární kurzy, online a kombinovaná výuka).

Budování důvěry a povědomí:

komunitní iniciativy a vrstevnické sítě,
kulturně citlivé programy oslovování (zapojení komunitních lídrů, organizací migrantů).

Propojení vzdělávání s trhem práce:

zajištění návratnosti investic pro účastníky,
programy sladěné s potřebami zaměstnavatelů,
úzká spolupráce vlád, zaměstnavatelů a poskytovatelů vzdělávání.

Evaluace a rozšiřování úspěšných modelů:

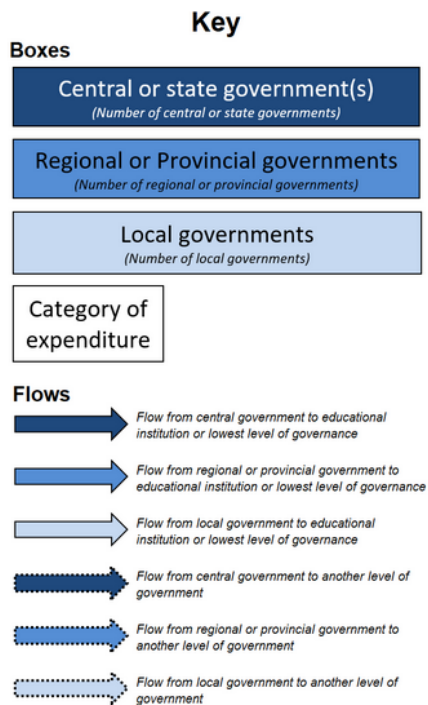
investice do robustních monitorovacích a evaluačních rámců/systémů tvůrci politik,
identifikace nejúčinnějších intervencí pro znevýhodněné skupiny,
přizpůsobení a rozšiřování osvědčených postupů do různých kontextů.

Zdroj: OECD (2025), *Trends in Adult Learning: New Data from the 2023 Survey of Adult Skills, Getting Skills Right*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/ec0624a6-en>.

OECD Education GPS

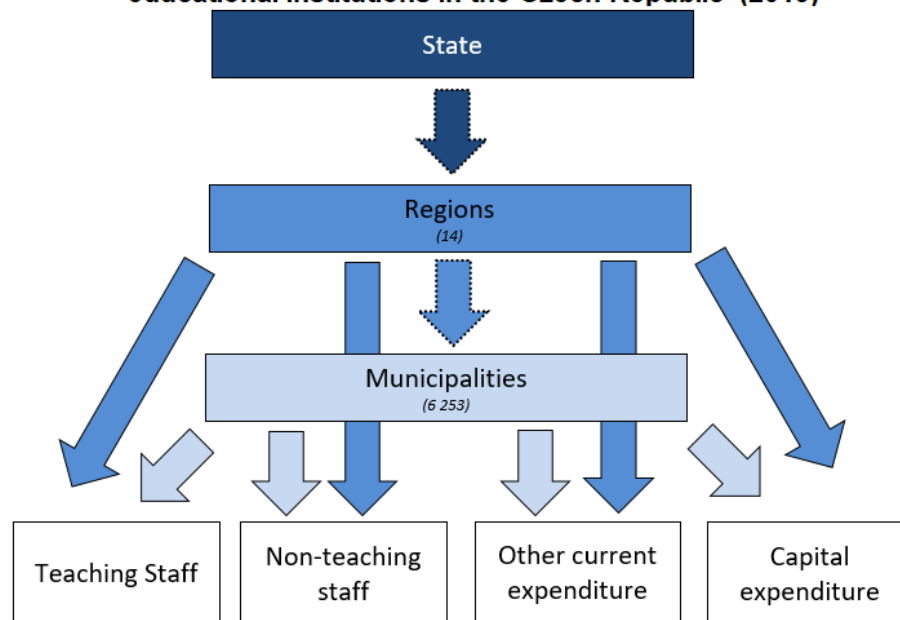
Dostupné z:

<https://gpseducation.oecd.org/CountryProfile?primaryCountry=CZE>



Czechia

Flows of public funding for public primary and lower secondary educational institutions in the Czech Republic¹ (2019)

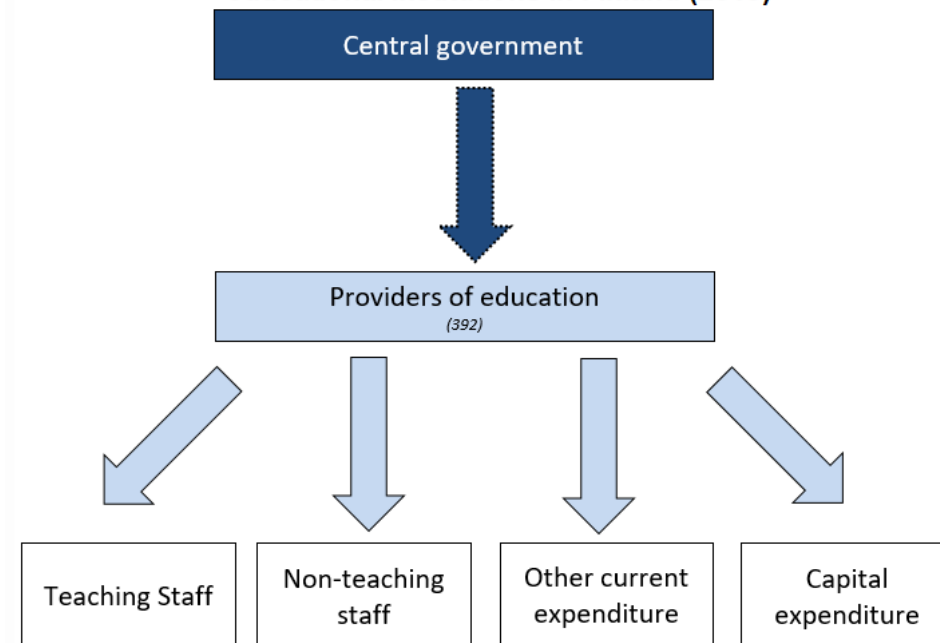


Note: The diagram is indicative of the flows of public funding for public educational institutions between levels of government and the final education provider (which may be educational institutions or the most local level of governance). **The size of the arrows is not representative of the magnitude of the flows - flows may vary greatly in magnitude but this is not shown in the diagram.**

1. The diagram covers 99 % of schools which have pupils at primary and lower secondary level. About 1 % of schools (for pupils with special education needs) are directly founded by the Ministry of Education, Youth and Sports, and in this case, all categories (Teaching staff, Non-teaching staff, Other current expenditures, Capital expenditures) are directly paid from the "State".

Finland

Flows of public funding for public primary and lower secondary educational institutions in Finland (2019)



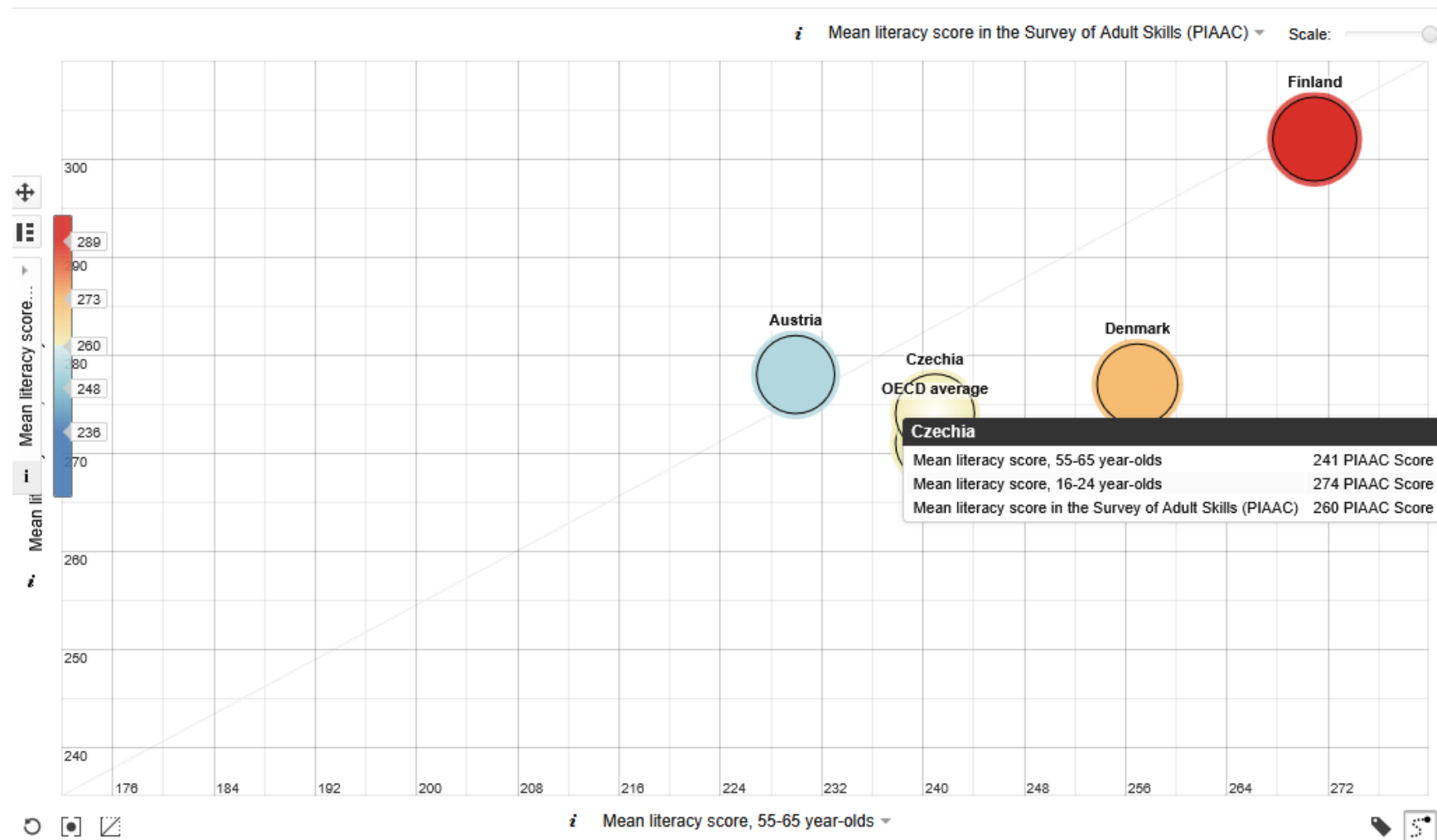
Note: The diagram is indicative of the flows of public funding for public educational institutions between levels of government and the final education provider (which may be educational institutions or the most local level of governance). **The size of the arrows is not representative of the magnitude of the flows - flows may vary greatly in magnitude but this is not shown in the diagram.**

Survey of Adult Skills, PIAAC, 2022–2023

Group by Topic ▾ Show: Selection only ID ⌵										
	LITERACY			NUMERACY			ADAPTIVE PROBLEM SOLVING			
	Mean literacy score in the Survey of Adult Skills (PIAAC)	Percentage of adults scoring high (at level 4 or 5) in literacy in the Survey of Adult Skills (PIAAC)	Percentage of adults scoring low (at or below level 1) in literacy in the Survey of Adult Skills (PIAAC)	Mean numeracy score in the Survey of Adult Skills (PIAAC)	Percentage of adults scoring high (at level 4 or 5) in numeracy in the Survey of Adult Skills (PIAAC)	Percentage of adults scoring low (at or below level 1) in numeracy in the Survey of Adult Skills (PIAAC)	Mean score in adaptive problem solving in the Survey of Adult Skills (PIAAC)	Percentage of adults scoring high (at Level 4) in adaptive problem solving in the Survey of Adult Skills (PIAAC)	Percentage of adults scoring low (at or below Level 1) in adaptive problem solving in the Survey of Adult Skills (PIAAC)	
Sort	(2023) Download Indicator	(2023) Download Indicator	(2023) Download Indicator	(2023) Download Indicator	(2023) Download Indicator	(2023) Download Indicator	(2023) Download Indicator	(2023) Download Indicator	(2023) Download Indicator	
Austria	254	9.6	29.0	267	15.0	22.6	253	4.9	27.0	
Czechia	260	9.7	24.8	267	14.2	21.3	250	3.9	28.9	
Germany	266	14.4	22.5	273	18.5	20.3	261	7.5	22.2	
Denmark	273	15.3	17.9	279	21.0	16.6	264	9.2	19.9	
Finland	296	34.8	12.4	294	30.9	12.2	276	13.2	14.1	
OECD average	260	11.6	26.1	263	13.9	24.8	251	5.0	29.3	

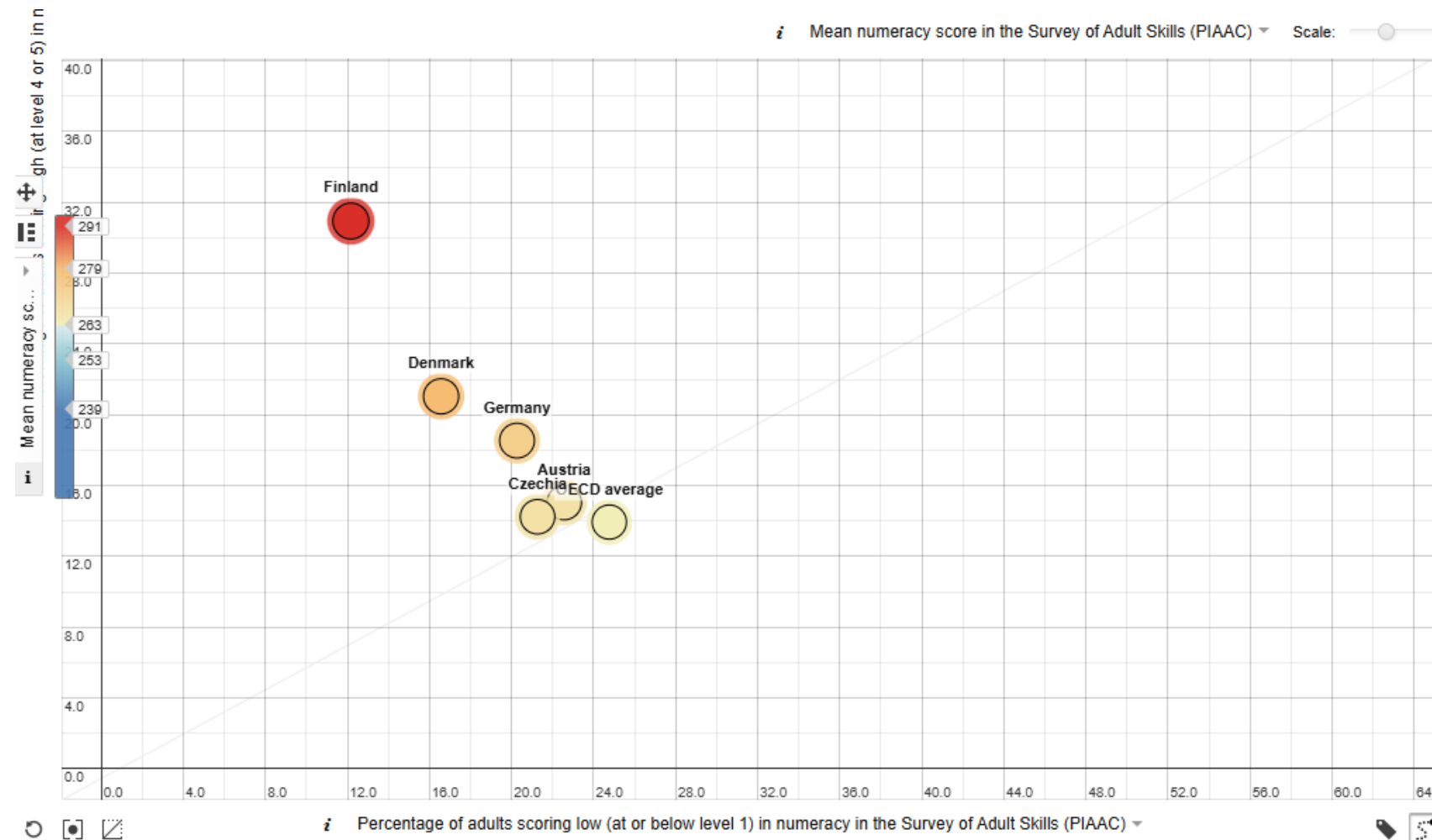
Literacy

Scatter plot. Mean literacy score (55–65 year-olds) vs Mean literacy score (16–24 year-olds)



Numeracy (16-65)

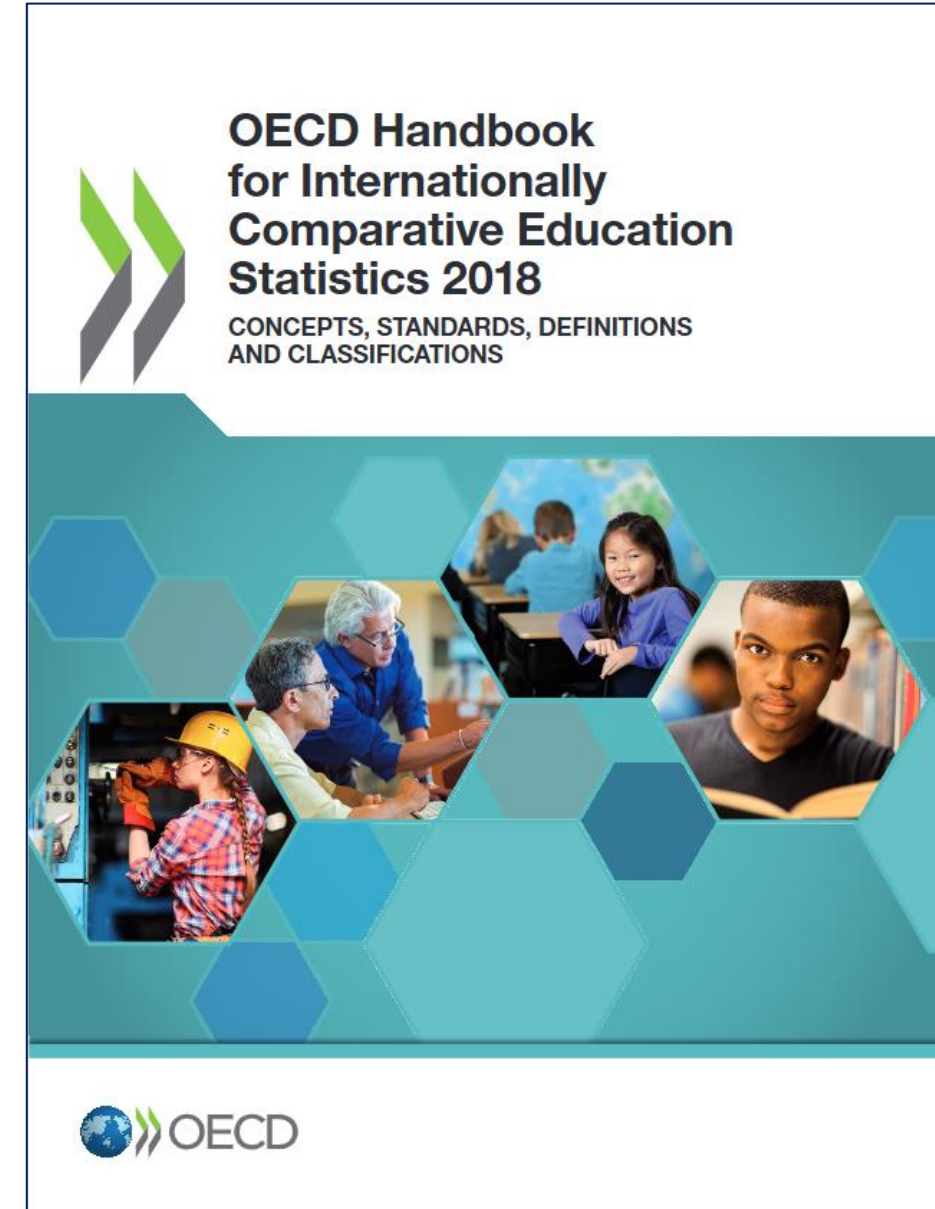
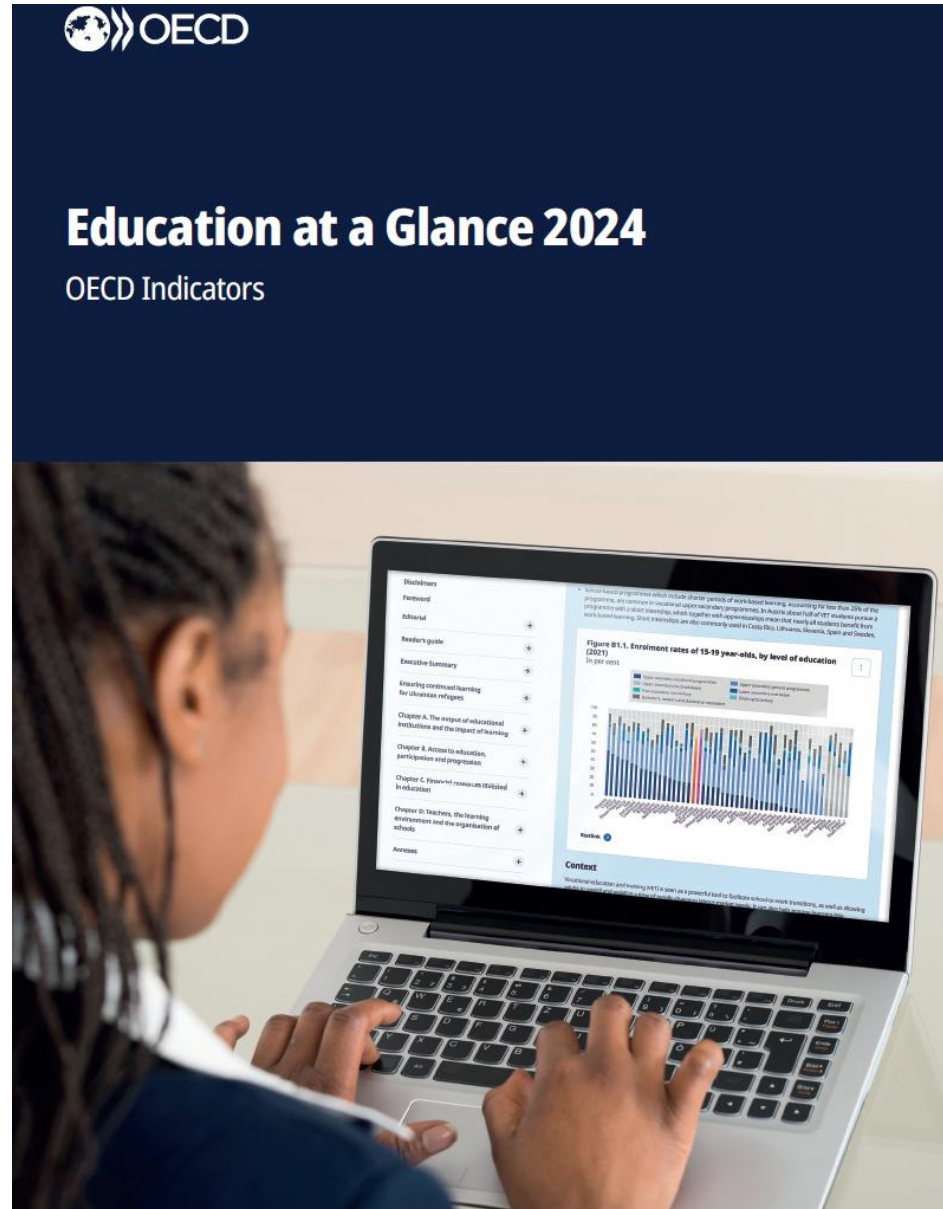
Scatter plot. Percentage of adults scoring low (at or below level 1) vs percentage of adults scoring high (level 4/5)



**Indikátorová soustava
INES
(ročenka EAG)**

Education at a Glance

- Výsledky za 2. cyklus PIAAC budou včleněny do EAG za rok 2025
- EAG vychází každoročně v září nebo v říjnu



Přístup k soustavě indikátorů

Ukazatele (indikátory) OECD ve vzdělávání jsou výsledkem průběžného procesu koncepčního rozvoje a sběru dat.

Cílem je propojit širokou škálu potřeb vzdělávací politiky s nejlepšími dostupnými mezinárodními daty.

V každé oblasti práce se činnosti související s ukazateli tradičně řídí těmito hledisky:

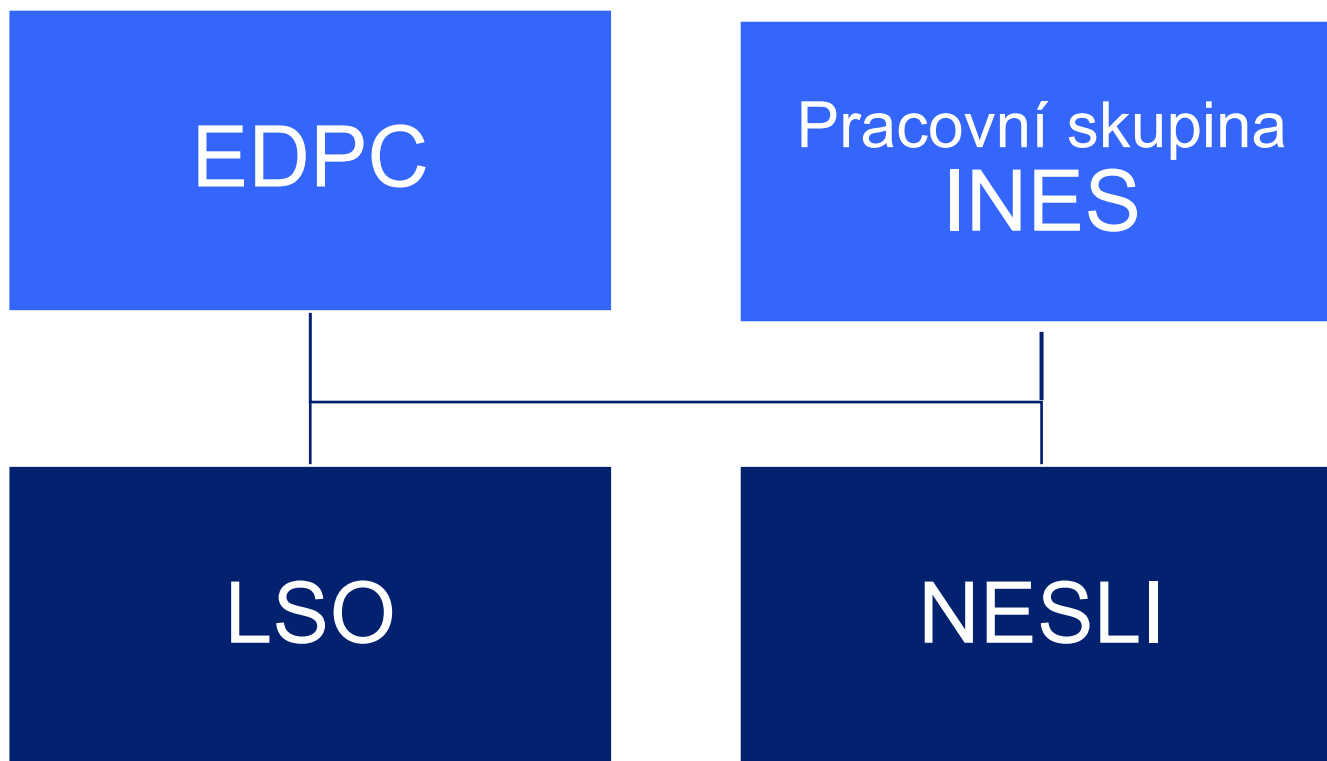
- **Zaměřit se na ty otázky vzdělávání, kde mezinárodní srovnání může přinést významnou přidanou hodnotu** nad rámec toho, čeho lze dosáhnout prostřednictvím národních analýz a hodnocení.
- Hledat vyváženost mezi soustředěním se na vývoj indikátorů v oblastech, kde to je dobře proveditelné, a pozorností k důležitým oblastem, kde je nutné nejdříve podstatně investovat do koncepční a empirické práce [historicky např. předškolní vzdělávání a procesní indikátory]
- **Průběžně činnost přezkoumávat**, aby bylo zajištěno, že výsledky jsou mezinárodně validní a spolehlivé (*validita a reliabilita*).

Soustava indikátorů klade vzrůstající důraz na to, aby odpovídala perspektivě celoživotního učení. Cílem je posunout se od modelu vzdělávání založeného na institucích k širšímu modelu zohledňujícímu rozsah a přínosy učení v průběhu celého života. Zároveň se různé aktivity v rámci programu snaží lépe **zohledňovat otázky spravedlnosti**, a to prostřednictvím hodnocení rozdílů a nerovností mezi jednotlivci a skupinami.

Popis skupin a sítí INES

Role	Popis
EDPC (Education Policy Committee / Výbor pro vzdělávací politiku)	Dohlíží na strategické směřování, celkový soulad a kvalitu práce OECD v oblasti vzdělávání.
INES Working Party / Pracovní skupina INES	Dohlíží a koordinuje statistické práce, rozvoj indikátorů a kvantitativních analýz potřebných k naplnění požadavků a priorit EDPC. Pracovní skupina také stanovuje priority a standardy pro rozvoj dat, analýzu a vykazování v rámci INES, předává a šíří politická doporučení ohledně programu, analýzy a výzkumy širokému okruhu zainteresovaných aktérů.
NESLI (Network on Education Systems and Learning Outcomes) – technická síť INES	Zaměřuje se na ukazatele na úrovni vzdělávacích systémů (sběr a ověřování deskriptivních informací o vzdělávacích strukturách, politikách a postupech).
LSO (Labour Market, Economic and Social Outcomes Network) – technická síť INES	Zaměřuje se na rozvoj ukazatelů týkajících se různých výstupů vzdělávání, včetně ekonomických, sociálních výstupů a výstupů na trhu práce.

Skupiny a sítě indikátorové soustavy (INES)



Poznámka:

EDPC zastřešuje také řídicí rady PISA (PGB) a PIAAC (BPC). V EDPC mají zastoupení všechny členské země OECD. V pracovní a technických skupinách jsou zástupci z vybraných zemí. CEDEFOP, Eurydice, Eurostat, Evropská komise, UNESCO-UIS se účastní jako pozorovatelé programu INES.

Mantas Sekmokas
Lotta Larsson (LSO Chair)
Ashley Roberts
Emanuel von Erlach
Yanjun Guo
Gara Rojas González

Updated Framework for Monitoring Adult Learning: Enhancing Data Identification and Indicator Selection OECD Education Working Paper No. 317

Dostupné z:

https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2024/06/updated-framework-for-monitoring-adult-learning_cde332fa/02bbacdc-en.pdf

Priority a praxe v jednotlivých zemích v DV

Výzkum mezi členskými státy (22 zemí odpovědělo) – podklad pro monitorovací rámec

Cílem šetření bylo zjistit:

- ukazatele využívané pro monitorování DV na národní (nebo tam, kde je to relevantní, na regionální) úrovni
- dostupná data o vzdělávání dospělých z různých zdrojů a jak se využívají
- aktuální politické priority ve vzdělávání dospělých v jednotlivých zemích

Dotazování proběhlo v lednu a únoru 2023, N=22 (členské a nově přistupující země OECD)

Monitoring DV Finsko

Indikátor	k 2023	Cíl 2030	Zdroj
1. Míra zaměstnanosti populace 24–64 let	79%	85%	EU-LFS
2. Malé a střední podniky (SME) vzdělávající své zaměstnance	52%	70%	Barometr SME, Federace finských podniků
3. Problémy zaměstnavatelů s náborem (2018–2021)			Ministerstvo hospodářství a zaměstnanosti; šetření Statistického úřadu Finska (rozhovory se zaměstnavateli)
bez dokončeného základního vzdělání	68%	50%	
nedostatek jiných požadovaných dovedností	47%	35%	
4. Podíl pracovišť, na nichž je možné se průběžně učit	84%	90%	Working Life Barometer 2018–2021
5. Noví studenti v produktivním věku (25–64 let)			Statistický úřad Finska
bez kvalifikace nad rámec základní školy nebo neznámé vzdělání	13%	30%	
nezaměstnaní a ekonomicky neaktivní (mimo studenty a důchodce)	22%	30%	
osoby 55+	7%	10%	
podnikatelé	4%	8%	
osoby s cizím původem	15%	20%	
6. Účast na "průběžném vzdělávání" v posledních 12 měsících			Adult Education Survey (EU-AES), později EU-LFS
osoby 55+	34%	45%	
nezaměstnaní	29%	40%	
ekonomicky neaktivní	48%	60%	
7. Úroveň vzdělání populace 25–64 let			Statistický úřad Finska
bez post-základní kvalifikace	14%	10%	
pouze všeobecné vzdělání	19%	15%	
Lidé se „third-level qualification“	42%	50%	
8. Noví studenti 25–64 let získávající kvalifikaci, která zvyšuje jejich vzdělání	60%	70%	Statistický úřad Finska
9. Kompetence a dovednosti populace v produktivním věku / Cíle jsou stanoveny pouze pro data, která jsou dostupná minimálně jednou za dva roky	–	–	Survey of Adult Skills (PIAAC)
Doplňkový ukazatel: obtížnost sladit učení s prací / nedostatek času kvůli rodině jako bariéra	–	–	EU-AES (bez cílové hodnoty)

Monitoring DV

Česká republika

- Účast na vzdělávání a školení v předchozích 4 týdnech (EU-LFS)
- Účast ve formálním, neformálním a informálním vzdělávání (EU-AES)
- Účast [zaměstnavatelů] na školení zaměstnanců (Statistická ročenka České republiky, CVTS)

Priority a praxe v jednotlivých zemích v DV

Dostupná data o vzdělávání dospělých z různých zdrojů a jak se využívají

Evropské země často označují celoevropská šetření za klíčová pro monitorování aktivit celoživotního učení, včetně:

- *Adult Education Survey* (EU-AES)
- *Continuing Vocational Training Survey* (EU-CVTS)
- *Labor Force Survey* / *Výběrové šetření pracovních sil* (EU-LFS)

Země mimo Evropu využívají svá národní šetření a sběry dat, stejně jako mezinárodní šetření, například právě [PIAAC](#) a jeho předchůdce (IALS, ALL)

Definice vzdělávání dospělých podle konceptuálního rámce pro monitoring

Formální vzdělávání a příprava jsou institucionalizované, záměrné a plánované prostřednictvím veřejných institucí a uznaných soukromých subjektů, které jako celek tvoří formální vzdělávací systém dané země. Programy formálního vzdělávání jsou uznávány příslušnými národními vzdělávacími nebo ekvivalentními orgány (poskytují formální kvalifikaci).

Neformální vzdělávání a příprava jsou rovněž institucionalizované, záměrné a plánované poskytovatelem vzdělávání. Hlavní charakteristikou neformálního vzdělávání je, že představuje doplněk, alternativu nebo rozšíření formálního vzdělávání v rámci celoživotního učení jednotlivců. Úspěšné absolvování neformálního vzdělávacího programu a/nebo získání neformální kvalifikace obvykle neumožňuje přímý postup na vyšší úroveň vzdělání, pokud není tento výsledek řádně uznán ve formálním vzdělávacím systému a schválen příslušnými národními či regionálními vzdělávacími orgány (nebo jejich ekvivalentem).

Informální učení je záměrné, ale není institucionalizované. Je tedy méně organizované a méně strukturované než formální či neformální vzdělávání a příprava. Může zahrnovat například vzdělávací činnosti probíhající v rodině, na pracovišti nebo v každodenním životě jednotlivce, a to na základě vlastní iniciativy, podnětu rodiny či sociální skupiny.

UNESCO Sustainable Development Goals

Indikátory SDG UNESCO

SDG: Cíle udržitelného rozvoje

4.6.1 Podíl populace v dané věkové skupině, který dosáhl alespoň pevně stanovené úrovně způsobilosti ve funkční (a) gramotnosti a (b) numerických dovednostech, podle pohlaví.

(a) Podíl osob ve věku 16–65 let, které dosáhly úrovně 2 a vyšší v testu čtenářské gramotnosti PIAAC.

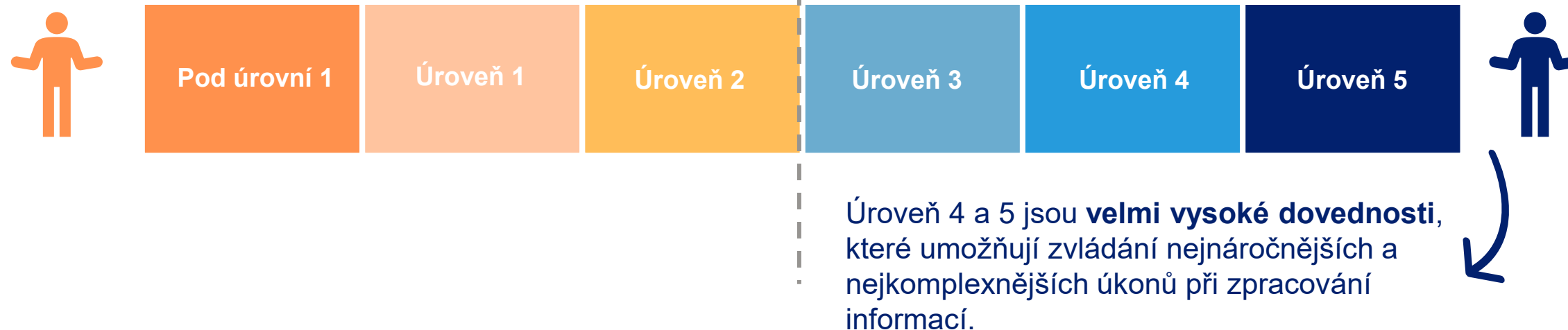
(b) Podíl osob ve věku 16–65 let, které dosáhly úrovně 2 a vyšší v testu matematické gramotnosti PIAAC.

PIAAC

6 úrovní dovedností podle toho, jak náročné úkoly při zpracování informací osoba zvládá

Úroveň 1 a nižší (<226) je **velmi nízká úroveň dovedností**, není dostatečná pro plnohodnotnou účast na životě společnosti.

Úroveň 3 (≥ 276 a < 326) je **přijatelné minimum** pro plnohodnotnou účast na životě společnosti.
UNESCO pro SDG hranici posouvá



Děkuji za pozornost

Webové stránky projektu PIAAC v ČR: piaac.cz



Kontakt
Petra Holečková
petra.holeckova@npi.cz
Národní pedagogický institut
České republiky
Senovážné náměstí 872/25
110 00 Praha 1
npi.cz